

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор Академії
кандидат юридичних наук, доцент
Олійник О.І.

«__»_____2019

СИЛАБУС

**навчального курсу «Правова статистика»
спеціальність 081 «Право»
форма навчання: денна**

РОЗРОБНИК:

начальник кафедри,
доктор економічних наук, професор
Гончаренко О.Г._____

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри економіки та
соціальних дисциплін

Протокол № __ від «__»_____2019 р.

Кредити та
кількість годин:

3 кредити ECTS; години: 14 лекційних, 14
семінарських, 18 практичних занять та 44
самостійна робота

Чернігів - 2019

Анотація курсу

Вивчення статистичної науки має важливе значення в підготовці висококваліфікованих фахівців у галузі суспільних наук узагалі і юриспруденції зокрема, оскільки для науково обґрунтованого пізнання тенденцій і закономірностей розвитку суспільного життя, до якого належать і правові явища, потрібно вміти їх аналізувати. Прийоми і засоби такого аналізу розробляє саме статистична наука. Тому майбутній юрист повинен орієнтуватися в методах статистичного аналізу розвитку суспільних явищ і прийомах такого аналізу в усіх галузях правової науки.

Правова статистика має важливе значення для розвитку окремих галузей права (кримінального, цивільного, адміністративного й ін.) та кримінології. Жодна із зазначених наук не може обійтися без статистичних даних про суспільно-правові явища і процеси, без кількісного оцінювання тих понять і категорій, які розробляються та висвітлюються ними. Без використання даних правової статистики неможливо оцінювати та вдосконалювати діяльність правоохоронних органів і виконувати законотворчу роботу.

Застосування статистичних методів дослідження розширює поле зору здобувачів вищої освіти і, крім того, допомагає їм краще розбиратися в особливостях соціально-економічного розвитку держав, їх правових систем, оцінювати ефективність діяльності правоохоронних органів у боротьбі зі злочинами та іншими правопорушеннями.

Особливо важлива роль у курсі „Правова статистика” належить кримінально-правовій статистиці, яка є інформаційною базою кримінології у вивченні тенденцій і закономірностей розвитку злочинності, її причин та умов, особливостей суб’єктів, які вчинили злочин, у розробці заходів протидії злочинності. Звідси можна зробити висновок, що правова статистика необхідна для плідної роботи із запобігання злочинам та іншим правопорушенням і є однією з передумов розвитку інших галузей права.

На навчальний курс «Правова статистика» покладене завдання, мета якого полягає в тому, щоб майбутній фахівець-юрист мав науково обґрунтоване уявлення про закономірності розвитку суспільно-правових явищ, володів методикою проведення статистичних досліджень, умів правильно читати офіційну статистику, аналізувати рівень, структуру, динаміку злочинності та інших правопорушень у цілому по країні та окремих регіонах. Показники різних галузей статистики дають можливість у сукупності випадкових явищ виявити закономірності проявів кожного окремого суспільного явища. Тому все, що відбувається в суспільстві, і є сукупністю явищ та може бути об’єктом статистичного аналізу. Більше того, статистика не тільки характеризує зміни в житті суспільства, а й дає оперативну діагностику його стану і прогноз на майбутнє.

Зміст курсу відповідає програмі з правової статистики та відбиває зміни в діяльності правоохоронних закладів і правовому законодавстві, які відбулися останнім часом в Україні.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Правова статистика» є поглиблення знань з дисциплін кримінологія, кримінальне право, формування умінь і компетентності для проведення статистичних досліджень, які переслідують за мету ведення об'єктивного обліку негативних явищ у суспільстві та орієнтація на надання курсантам (студентам) – майбутнім юристам необхідні знання про зміст, основні показники суспільно-правових явищ і процесів, їх вплив на стан та розвиток суспільства.

Одержані під час вивчення правової статистики знання дадуть змогу практикуючому юристу виконувати свої функції більш кваліфіковано, на сучасній науковій основі в будь-якому напрямку юридичної діяльності, розширяти професійний і загальний кругозір.

Мета курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «Правова статистика» є вивчення та засвоєння статистичних методів дослідження соціально-правових явищ і прогнозування тенденцій їх розвитку, використання статистичних підходів дослідження і застосування їх з врахуванням особливостей соціально-економічного розвитку держав, оцінювати ефективність діяльності їх правоохоронних органів.

Мета досягається через вивчення правової статистики і розвитку основних тенденцій і напрямків її застосування в царині таких наук як: соціологія, кримінологія, кримінальне право, юридичне документозабезпечення тощо.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ тем и	Назви розділів і тем	Кількість годин				
		Денна форма				
		Усього	у тому числі			
			Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Самостійна робота
	Розділ 1. Концептуальні засади реалізації правової статистики в Україні					
1.	Тема 1. Загальні основи правової статистики	14	2	2	2	8
2.	Тема 2. Організація статистичного спостереження у правоохоронних органах	14	2	2	2	8
3.	Тема 3. Система показників правової статистики	16	4	2	4	6
Розділ 2. Статистичний аналіз та його завдання						
4.	Тема 4. Зведення, групування та узагальнення статистичних даних	14	2	2	4	6
5.	Тема 5. Статистичне вивчення причинно-наслідкових зв'язків та динаміки суспільно-правових процесів	16	2	2	4	8
6.	Тема 6. Статистичне вивчення економічної злочинності	16	2	4	2	8
Всього за семестр		90	14	14	18	44

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПРАВОВОЇ СТАТИСТИКИ

Питання та завдання для самоконтролю:

1. Яке походження має термін «статистика», що він означає?
2. Дайте визначення статистичної науки.
3. Розкрийте зміст та взаємозв'язок термінів «методологія», «методика», «метод».

4. На яких основних засадах побудовано державну статистику в Україні?
5. Які правові акти є нормативною базою статистичної діяльності?
6. Назвіть основні права та обов'язки респондентів і користувачів статистичної інформації.
7. Чим обумовлені виникнення та розвиток науки «правова статистика»?
8. У чому полягає специфіка предмета правової статистики?
9. Перерахуйте основні завдання правової статистики.
10. Назвіть основні галузі правової статистики.
11. Охарактеризуйте структуру статистичного апарату в органах суду, органах прокуратури та МВС.

ТЕМА 2. ОРГАНІЗАЦІЯ СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ У ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ

Питання та завдання для самоконтролю:

1. Наведіть визначення та завдання статистичного спостереження.
2. Дайте визначення об'єкта статистичного спостереження та охарактеризуйте особливості його відображення у правовій й статистиці.
3. Що являють собою одиниця спостереження, одиниця сукупності та одиниця виміру?
4. Які вимоги пред'являються до програми статистичного спостереження?
5. Охарактеризуйте види та способи статистичного спостереження.
6. Назвіть помилки спостереження та види контролю за ними.
7. Назвіть основні форми карткового обліку в органах МВС і прокуратури, розкрийте зміст і значення Єдиного журналу обліку злочинів, кримінальних справ і осіб, які вчинили злочин.
8. Назвіть види форм первинного обліку в органах суду.
9. Дайте визначення статистичної звітності.

ТЕМА 3. СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ ПРАВОВОЇ СТАТИСТИКИ

Питання та завдання для самоконтролю:

1. Що таке узагальнюючі показники і які існують погляди на їх види?
2. Які існують види абсолютних величин і яке їх значення при вивченні об'єктів правової статистики?
3. Дайте визначення поняття відносної величини і форми її вираження.
4. Перерахуйте види відносних величин. Розкрийте їх значення та особливості використання в правовій статистиці.
5. Розкрийте способи обчислення окремих видів відносних величин.

6. Чому необхідний комплексний аналіз абсолютних та відносних величин?
7. Дайте визначення поняття середньої величини.
8. Назвіть види середніх величин, які використовуються у правовій статистиці.
9. Поясніть формулу обчислення середньої арифметичної.
10. Дайте визначення поняття моди і медіани та наведіть приклади їх використання в правовій статистиці.
11. Розкрийте зміст показників варіації статистичної сукупності: розмах варіації, середнє лінійне та середнє квадратичне відхилення, коефіцієнт варіації.
12. Дайте характеристику теорії імовірностей, закону великих чисел, опишіть їх взаємозв'язок.
13. Що таке закономірність, які вона має види? Який із видів закономірності застосовується у правовій статистиці, чому?
14. У чому полягає метод вибіркового спостереження? Які його основні категорії? Дайте їх характеристику.
15. Що таке похибка репрезентативності? Розкрийте сутність цього поняття, які чинники впливають на неї?
16. Яким має бути обсяг вибіркової сукупності?
17. Які Ви знаєте способи відбору одиниць до вибіркової сукупності?

ТЕМА 4. ЗВЕДЕННЯ, ГРУПУВАННЯ ТА УЗАГАЛЬ-НЕННЯ СТАТИСТИЧНИХ ДАНИХ

Питання та завдання для самоконтролю:

1. Дайте визначення статистичного зведення і назвіть його види.
2. Назвіть види статистичного групування і які завдання вирішують за його допомогою.
3. Розкрийте суть типологічного, структурного і аналітичного групування.
4. Дайте визначення класифікації в правовій статистиці і перерахуйте основні види класифікацій у кримінально-правовій, цивільно-правовій і адміністративно-правовій статистиці.
5. Дайте визначення поняття «статистичні ряди розподілу» та охарактеризуйте їх види.
6. Що таке статистична таблиця і з яких елементів вона складається?
7. Дайте пояснення сутності графічного зображення. З якою метою будуються графіки при дослідженнях правових явищ?
8. Перерахуйте і охарактеризуйте основні елементи графіків.\
9. Охарактеризуйте основні види графіків.

10. Охарактеризуйте основні правила побудови стрічкових діаграм. Поясніть їх значення для аналітичної роботи з метою порівняння криміногенності окремих територій країни.
11. Назвіть загальні правила побудови секторних діаграм. 6. Поясніть різницю між картограмою і картодіаграмою.

ТЕМА 5. СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ПРИЧИННО-НАСЛІДКОВИХ ЗВ'ЯЗКІВ ТА ДИНАМІКИ СУСПІЛЬНО-ПРАВОВИХ ПРОЦЕСІВ

Питання та завдання для самоконтролю:

1. Поняття і види взаємозв'язків між правовими показниками. Застосування параметричних методів вимірювання взаємозв'язків у правовій статистиці.
2. Оцінювання тісноти зв'язку між правовими ознаками на основі непараметричних статистичних методів.
3. Обґрунтуйте наявність взаємозв'язку між показниками різних галузей статистики.
4. Розкрийте види та форми взаємозв'язків між явищами.
5. Охарактеризуйте різницю між кореляційним і функціональним зв'язками.
6. Охарактеризуйте суть і форми причинної залежності.
7. Перерахуйте прийоми виявлення залежності між явищами у правовій статистиці.
8. Дайте визначення міжнародної правової статистики та назвіть її суб'єкти в рамках ООН.
9. Охарактеризуйте стан кримінально-правової статистики у деяких країнах Європи, США, СНД.
10. Яка роль статистики у проведенні наукових досліджень у сфері боротьби зі злочинністю в країнах світу?

ТЕМА 6. СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Питання та завдання для самоконтролю:

1. Поняття економічної злочинності і основні завдання її статистичного вивчення
Узагальнювальне оцінювання стану економічної злочинності, причин і умов скоєння економічних злочинів.

2. Статистична характеристика виявлених осіб, підозрюваних у скоєнні злочинів економічного спрямування.
3. Статистичний аналіз економічної судимості і мір покарання за скоєння економічних злочинів.
4. Статистична оцінка діяльності правоохоронних органів.
5. Система показників кримінально-правової статистики.
6. Система показників цивільно-правової статистики.
7. Показники статистики правоохоронних органів та судів.
8. Відносні показники правової статистики
9. Сучасні проблеми формування системи показників правової статистики.

ПЛАНІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПРАВОВОЇ СТАТИСТИКИ

Завдання 1.

До якого виду обліку слід віднести: а) облік вчинених злочинів у районі протягом доби; б) облік осіб, яких притягнуто до відповідальності за адміністративні правопорушення протягом року; в) облік кількості нерозглянутих цивільних справ наприкінці року; г) облік суми сплаченої заробітної плати працівникам районного відділу внутрішніх справ; ґ) облік суми відшкодування збитків за півріччя.

Завдання 2.

Усвідомте зміст і обсяг таких понять, як економічна статистика, соціальна статистика, правова статистика, загальна теорія статистики, статистика промисловості, статистика охорони здоров'я. Схематично зобразьте співвідношення цих понять.

Завдання 3.

Обґрунтуйте необхідність статистичного обліку правових явищ.

Завдання 4.

Обґрунтуйте послідовність етапів статистичного дослідження правових явищ.

Завдання 5.

Охарактеризуйте наукову доцільність методів правової статистики.

ТЕМА 2. ОРГАНІЗАЦІЯ СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ У ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ

Завдання 1.

Дайте визначення об'єкта, одиниці спостереження та одиниці сукупності при: а) обліку засуджених; б) перепису населення; в) обліку адміністративних правопорушень.

Завдання 2.

До якого виду статистичного спостереження слід віднести: а) реєстрацію вчинених злочинів; б) реєстрацію цивільних справ, розглянутих судом протягом кварталу; в) облік відвідування студентами лекцій та практичних занять.

Завдання 3.

Для вивчення соціально-демографічних та морально-психологічних характеристик потерпілих від шахрайства передбачено проведення спеціального статистичного спостереження. Які питання повинна містити програма спостереження?

Завдання 4.

Хто і які документи первинного обліку повинен скласти, якщо кримінальна справа порушена судом і надіслана для провадження досудового слідства?

Завдання 5.

Перерахуйте, в яких випадках зареєстровані злочини підлягають зняттю з обліку. Які документи первинного обліку і хто повинен їх скласти?

Завдання 6.

Особа однією злочинною дією вчинила два різних злочини: згвалтування, поєднане із зараженням венеричною хворобою. Як цей злочин повинен обліковуватися? Хто, коли і які картки первинного обліку повинен скласти?

ТЕМА 3. СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ ПРАВОВОЇ СТАТИСТИКИ

Завдання 1.

Працівниками органу досудового слідства було розслідувано в строк до 1 місяця 420 кримінальних справ; у строк від 1 до 2 місяців — 632 справи; у строк від 2 до 3 місяців — 75 справ; у строк понад 3 місяці — 15 справ. Визначте середній строк досудового слідства і вкажіть, який різновид середньої величини Вами застосовано і чому.

Завдання 2.

Визначте середньомісячне навантаження на одного слідчого, якщо у відділі, де за штатним розкладом 22 слідчих, перебувало у провадженні: у січні — 160 справ, у лютому — 175 справ, у березні — 188 справ, у квітні — 155 справ, у травні — 182 справи, у червні — 190 справ. Укажіть, який вид середньої величини Вами обчислено і чому

Завдання 3.

Кількість зареєстрованих злочинів у регіоні за рік склала 45 тис. Середньорічна кількість населення цього регіону — 3180 тис. осіб. Обчисліть коефіцієнт злочинності в цьому регіоні. Який вид відносної величини Вами обчислено?

Завдання 4.

Маємо такі дані про розгляд місцевими судами цивільних справ: у районі А - 600, у районі Б - 500, у районі В - 800. У середньому по області розглянуто 700 справ. Необхідно визначити співвідношення розглянутих цивільних справ в окремих судах до середньої величини по області. Який вид відносної величини обчислено?

Завдання 5.

Територія області дорівнює 31 тис. км². Кількість населення на 1 січня становила 3100 тис. чол. Визначте щільність населення області і вкажіть, до якого виду відносної величини належить цей показник?

Завдання 6.

Обчисліть, якою повинна бути чисельність вибіркової сукупності при встановленні частки засуджених за тяжкі злочини, щоб похибка репрезентативності дорівнювала $\pm 3\%$ з імовірністю 95,4 %? (Вважаємо, що питома вага цих злочинів в області становить 40 %.)

Завдання 7.

З метою вивчення громадської думки щодо роботи правоохоронних органів шляхом механічного відбору було опитано 1500 осіб, що становить 1 % від загальної кількості населення. 340 осіб позитивно оцінили роботу правоохоронних органів. Визначте частку осіб, які позитивно оцінюють роботу правоохоронних органів, серед усього населення.

ТЕМА 4. ЗВЕДЕННЯ, ГРУПУВАННЯ ТА УЗАГАЛЬ-НЕННЯ СТАТИСТИЧНИХ ДАНИХ

Завдання 1.

Побудуйте макет статистичної таблиці про кількість засуджених, де підметом є відомості про їх стать та вік, а присудком - відомості про вид покарання та його розмір. До якого виду належить така таблиця?

Завдання 2.

Побудуйте макет статистичної таблиці, яка характеризуватиме розподіл засуджених за соціальним статусом, наявністю судимостей і видами покарань. Що тут буде підметом і присудком і до якого виду належатиме така таблиця?

Завдання 3.

Побудуйте макет статистичної таблиці, яка характеризуватиме розподіл засуджених за статтею та наявністю судимостей. Що тут буде підметом і присудком і до якого виду належатиме така таблиця?

Завдання 4.

Після узагальнення даних про вік осіб, які вчинили злочини, маємо таке: до 18 років - 2 особи; 18–24 роки - 9; 25–28 років - 14; 29–39 років - 26; 40–49 років - 22; 50–59 років - 16; 60 років і більше - 11 осіб. Побудуйте розподіл усіх осіб, що вчинили злочини, у вигляді секторної діаграми. Зробіть висновки.

Завдання 5.

Маємо такі дані про кількість злочинів на 10 тис. населення: у середньому по області 80; у районі А - 68; у районі Б - 85; у районі В - 87; у районі Г - 65 злочинів. За цими даними побудуйте стрічкову діаграму. Зробіть висновки.

Завдання 6.

За даними про віковий склад осіб, що вчинили злочини (завдання 1), побудуйте стовпчикову діаграму. Зробіть висновки.

ТЕМА 5. СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ПРИЧИННО-НАСЛІДКОВИХ ЗВ'ЯЗКІВ ТА ДИНАМІКИ СУСПІЛЬНО-ПРАВОВИХ ПРОЦЕСІВ

Завдання 1.

За допомогою яких найбільш поширених статистичних методів можна встановити взаємозв'язок між злочинністю й іншими соціальними явищами та процесами, які впливають на неї?

Завдання 2.

У чому полягає сутність методу паралельних рядів і які завдання можуть бути вирішені за його допомогою при аналізі злочинності? Поясніть це на прикладах.

Завдання 3.

За допомогою яких методів і яким чином можна встановити взаємозв'язок між злочинністю та рівнем вживання алкоголю?

ТЕМА 6. СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Завдання 1.

За допомогою яких методів і яким чином можна встановити взаємозв'язок між злочинністю та рівнем міграції?

Завдання 2.

За допомогою яких методів і яким чином можна встановити взаємозв'язок між злочинністю та рівнем освіти злочинців і рівнем освіти всього населення?

Завдання 3.

Знайдіть схожість і відміну в організації та стані кримінально-правової статистики України і США.

Завдання 4.

Перерахуйте складнощі уніфікації міжнародної кримінально-правової статистики.

ДОДАТКОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ

1. Абсолютні та відносні величини, їх застосування у правовій статистиці.
2. Агрегатна форма індексів.
3. Аналітичні групування.
4. Взаємозв'язки показників правової діяльності.
5. Вибіркове спостереження у правовій статистиці.
6. Вивчення сезонних коливань у правовій діяльності.
7. Види групувальних ознак.
8. Види середніх величин.
9. Види статистичного спостереження.
10. Визначення кількості груп, на яку слід поділити досліджувану сукупність.
11. Визначення необхідної чисельності вибірки.
12. Використання вибіркового спостереження в юриспруденції.

13. Вимоги до оформлення статистичних таблиць.
14. Виявлення щільності зв'язку між показниками правової діяльності.
15. Відносні величини виконання плану та планового завдання.
16. Відносні величини інтенсивності у правовій статистиці.
17. Відносні величини структури та координації у правовій статистиці.
18. Відносні величини: поняття, види.
19. Галузі правової статистики.
20. Графічне відображення у правовій статистиці.
21. Групування злочинів за віком, статтю, освітою.
22. Групування злочинності за територіальною ознакою.
23. Документи первинного обліку в судах і органах юстиції.
24. Документи первинного обліку злочинів, осіб, які їх вчинили та кримінальних справ в правоохоронних органах.
25. Єдиний облік злочинів.
26. Загальна характеристика видів обліку.
27. Загальне поняття про статистику.
28. Залежність кількості груп і розміру інтервалу.
29. Застосування відносної величини динаміки в юриспруденції.
30. Індeksi постійного, змінного складу та структурних зрушень.
31. Індeksi: поняття, класифікація.
32. Інтервальний ряд динаміки.
33. Інтерполяція і екстраполяція в рядах динаміки правових явищ.
34. Класифікації у правовій статистиці.
35. Класифікація і аналіз злочинів.
36. Контроль матеріалів статистичного спостереження.
37. Кримінальна статистика.
38. Множинна і часткова кореляція.
39. Мода і медіана у правовій статистиці.
40. Моментний ряд динаміки.
41. Непараметричні методи зв'язку показників правової статистики.
42. Об'єкти статистичного спостереження правової статистики.
43. Обчислення абсолютного приросту ланцюговим і базисним способами.
44. Обчислення і умови застосування рівних інтервалів.
45. Обчислення помилок вибіркового спостереження.
46. Обчислення середніх показників рядів динаміки.
47. Обчислення темпів зростання ланцюговим і базисним способами.
48. Одиниці абсолютних величин.
49. Організаційні форми, види і способи спостереження.
50. Організація статистичного спостереження.
51. Основні прийоми вивчення тенденцій розвитку правових явищ.
52. Переваги вибіркового спостереження порівняно із суцільним.
53. Перетворення агрегатних індексів у середні.
54. План статистичного спостереження.
55. Показники варіації ознаки.

56. Помилки статистичного спостереження.
57. Поняття і види абсолютних величин.
58. Поняття і види групувань.
59. Поняття про кореляційний зв'язок у правовій статистиці.
60. Поняття про облік та його роль в суспільстві.
61. Поняття рядів динаміки та їх класифікація.
62. Поняття статистичних індексів та їх класифікація.
63. Поняття статистичного зведення та його види.
64. Поняття статистичного спостереження: цілі і завдання.
65. Предмет і метод статистичної науки.
66. Предмет, мета і завдання правової статистики.
67. Прийоми статистичних групувань.
68. Програма статистичного спостереження.
69. Різновиди відбору одиниць сукупності, що забезпечують репрезентативність вибірки.
70. Розрахунок параметрів рівняння регресії.
71. Ряди динаміки та їх застосування у правовій статистиці.
72. Ряди розподілу, їх види, принципи побудови.
73. Середні величини та їх застосування у правовій статистиці.
74. Середні величини: сутність, значення і умови використання.
75. Середня арифметична у правовій статистиці.
76. Середня геометрична величина.
77. Система показників, що використовуються для аналізу динаміки.
78. Способи обчислення середньої арифметичної.
79. Способи статистичного спостереження.
80. Статистична звітність в правоохоронних органах.
81. Статистична звітність в судах і органах юстиції.
82. Статистичне вивчення зв'язку показників правової діяльності.
83. Статистичне спостереження: поняття, мета і завдання.
84. Статистичний апарат у судових і правоохоронних органах.
85. Статистичні таблиці: види, складові.
86. Стохастичні залежності у правовій діяльності.
87. Сутність вибіркового спостереження.
88. Типологічне групування.
89. Функціональні зв'язки.
90. Централізоване та децентралізоване зведення.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

У процесі вивчення курсу «Правова статистика» навчальним планом передбачено виконання здобувачами вищої освіти індивідуальних завдань для самостійної роботи.

Індивідуальне завдання повинно бути виконано, оформлено та надано на перевірку відповідно до таких вимог:

1. Індивідуальне завдання призначене для формування у здобувачів навичок самостійного навчання, підняття їх теоретичного та професійного рівня, кращого засвоєння курсу «Правова статистика» та споріднених з нею дисциплін.

2. Під час підготовки індивідуального завдання необхідно показати вміння працювати з літературою, аналізувати наукові джерела та правозастосовчу практику, робити обґрунтовані висновки на підставі виконаних розрахунків.

3. Індивідуальне завдання повинно бути самостійним і творчим дослідженням, давати уявлення про певну, зазначену в її назві кримінологічну проблему, та свідчити про глибокі знання автора в цій галузі.

4. Варіант індивідуального завдання обирається здобувачем на підставі затвердженого кафедрою переліку індивідуальних завдань з правової статистики.

5. Номер варіанту обирається довільно, узгоджується з викладачем. Після вибору варіанту індивідуального завдання здобувач повинен уважно ознайомитися з методичними рекомендаціями щодо його виконання, списком рекомендованої літератури, і лише після цього приступити до її виконання. Зміст і структура індивідуального завдання повинні відповідати обраному варіанту, що містить теоретичні питання та практичне завдання (задачу).

6. Виконане індивідуальне завдання повинне мати таку структуру:

- План.
- Теоретична частина, що містить розгляд, аналіз теоретичних питань та висновки.
- Практична частина, що містить умову та розв'язання практичного завдання (задачі).
- Список використаних літературних джерел

Робота над теоретичною частиною індивідуального завдання – це систематизований та такий, що відповідає його плану, систематизований та послідовний виклад студентом основних відомостей відповідно до тематики теоретичних питань, що відображає його розуміння певних наукових проблем кримінології.

Робота над практичною частиною полягає в аналізі умови запропонованої задачі, визначення вихідних даних і величин, що підлягають розрахунку, вибір розрахункових формул, безпосереднє виконання розрахунків, побудова графіків, зведених таблиць тощо, інтерпретація одержаних результатів.

При використанні літературних та інших нормативних матеріалів, формул і методик розрахунків необхідно давати відповідні посилання на ці джерела у суворій відповідності до встановлених правил (стандартів). Запозичення тексту з чужих літературних і наукових творів без відповідного посилання на них забороняється.

Відсутність посилань на використану літературу та запозичення тексту з чужих літературних творів без посилання на них тягне за собою безумовне повернення індивідуального завдання для повторного виконання.

Вимоги до змісту й оформлення індивідуальних завдань:

1. Загальний обсяг виконаного індивідуального завдання складає 18-20 сторінок набраного на комп'ютері тексту (у текстовому процесорі MS Word).

2. Мова документу – українська, шрифт – Times New Roman, 14 кегль, вирівнювання основного тексту – по ширині аркуша, заголовків розділів – по центру.

3. Поля: ліве – 2,5 см; верхнє і нижнє – 2 см; праве – 1,5 см; міжрядковий інтервал – полуторний. Нумерація сторінок – у правому верхньому куті. Першою сторінкою є титульний аркуш.

4. Індивідуальне завдання повинно містити титульний аркуш, на якому зазначаються відомості про навчальний заклад, кафедру, особу, яка підготувала індивідуальне завдання, номер варіанту, назву дисципліни, з якої воно підготовлене, посаду та прізвище викладача, який перевіряв індивідуальне завдання, місто та рік виконання завдання.

5. На другому аркуші міститься план індивідуального завдання. Теоретична частина повинна містити вступ, основну частину, висновки.

6. Задачі, які входять до складу практичного завдання, вирішуються шляхом виконання розрахунків, побудови відповідних графіків та діаграм. Розв'язання задач виконується з використанням табличного процесора MS Excel, воно повинно супроводжуватися ґрунтовним поясненням, містити умову, вихідні дані, розрахункові формули, перелік програмних засобів, що використовувались у процесі розрахунку (формули користувача, вбудовані функції, програмні модулі), результати розрахунку та їх аналіз.

7. Після тексту індивідуального завдання на окремому аркуші зазначається список використаних літературних джерел. Підготовлене відповідно до обраного варіанту та правил діловодства індивідуальне завдання здається на кафедру у підшитому вигляді, з підписом автора на титульному аркуші. До друкованого варіанту додається електронний на диску, формат файлу: №варіанту Прізвище група. Приклад: 14 Іванов 36.doc. Будь-які скорочення слів, понять у тексті індивідуального завдання (у заголовках, підзаголовках, плані, тексті, посилання на джерела тощо), крім загальноприйнятих (наприклад, КК, КПК, ст.) неприпустимі.

8. Надання індивідуального завдання з порушенням наведених вище вимог тягне за собою безумовне її повернення для доопрацювання. Консультації з питань, пов'язаних з виконанням індивідуальних завдань, студенти можуть отримати безпосередньо у викладача в час, визначений графіком проведення консультацій.

Варіанти індивідуальних завдань для самостійної роботи з дисципліни

Варіант № 1

1. Поняття та загальна характеристика правової статистики, галузі правової статистики
2. Вимоги, що забезпечують правильність побудови динамічних рядів.
3. У 2016 р. в Україні до позбавлення волі було засуджено 35 947 осіб, у 2017 р. – 35 055, у 2018 р. – 38 780, у 2019 р. – 54 019 осіб. За допомогою діаграм та кумуляти (кривої) на підставі завданих даних визначте моду та медіану засуджених до позбавлення волі.

Варіант № 2

1. Поняття статистичного аналізу та його основні завдання.
2. Сучасні інформаційні технології у правовій статистиці.
3. У М. області у 2019 р., було зареєстровано згвалтувань: січень – 8, лютий – 9, березень – 15, квітень – 16, травень – 22, липень – 15, червень – 13, серпень – 11, вересень – 22, жовтень – 11, листопад – 13, грудень – 9. Дайте характеристику сезонним коливанням цього виду злочину з визначенням факторів, що впливають на зазначену тенденцію.

Варіант № 3

1. Об'єкт статистичного спостереження. Одиниці сукупності, спостереження і виміру в правовій статистиці.
2. Показники судової статистики.
3. Маються наступні дані про 940 злочинів, що вчинені: - у сільській місцевості – 180; - у робочих селищах – 220; - у райцентрах – 320; - в обласному центрі – 220; - неповнолітніми – 240; - особами, що знаходилися в стані сп'яніння, – 540; - особами чоловічої статі – 845. Викладіть наведену інформацію у одній або декількох таблицях. До яких видів будуть належати ці таблиці? Визначте їх підмет і присудок. Покажіть наявні дані у виді діаграм, або кумулятивної кривої.

Варіант № 4

1. Поняття статистичного аналізу та його основні завдання.
2. Сучасні інформаційні технології у правовій статистиці.
3. Назвіть способи відбору одиниць сукупності для вибіркового дослідження. Обґрунтуйте, який спосіб відбору дає більш репрезентативні дані.

Варіант № 5

1. Поняття моди та медіани, порядок розрахунку.
2. Взаємозв'язок правової статистики з іншими галузями права.
3. Визначте з наведеного нижче переліку, від чого залежить величина помилки вибірки (відповідь обґрунтувати): 1) способу відбору; 2) кількості одиниць, узятих для вибірки; 3) величини заданої помилки репрезентативності; 4) однорідності середовища, з якого проведена вибірка; 5) організації вибіркового дослідження; 6) способів, обробки даних.

Варіант № 6

1. Статистика в кримінологічних дослідженнях.
2. Програма статистичного спостереження.
3. У процесі дослідження злочинності і її причин в Н-ському районі м. Іванова були піддані вивченню такі об'єкти та джерела інформації:
 - Відомості про зареєстровані злочини по даних журналу реєстрації.
 - Відомості про осіб, які вчинили злочин, по даних статистичних звітів районного відділу внутрішніх справ і прокуратури.
 - Вивчено 390 кримінальних справ направлених до суду.
 - Проведено опитування 500 законослухняних жителів району та 200 осіб які здійснили правопорушення.
 - Діяльність районного суду по застосуванню покарання, до осіб, що скоїли злочини. Що у даному випадку можна віднести до об'єктів кримінальної статистики ? Які види і форми статистичного спостереження тут були використані?

Варіант № 7

1. Організація і техніка зведення.
2. Відносини, що характеризують структуру сукупності (відносини розподілу) За матеріалами вивчення всіх зареєстрованих кримінальних справ про вбивства частина цих злочинів з використанням холодної зброї складає 40%. У порядку вибірки обстежували 10% усіх справ і установили, що частка таких злочинів дорівнює 43%. Визначте помилку репрезентативності даної вибірки.

Варіант № 8

1. Поняття статистичного аналізу та його основні завдання.
2. Відносини координації і порівняння.
3. Середній вік усіх засуджених (генеральна сукупність) дорівнює 33 рокам. У порядку вибірки обстежували 20% загального числа засуджених (вибіркова сукупність) і установили, що їх середній вік дорівнює 31,5 року. Обчисліть помилку репрезентативності даної вибірки.

Варіант 9

1. Аналіз матеріалів кримінальної статистики та його використання у практичній діяльності КВС.
2. Поняття та характеристика відносини координації і порівняння.
3. В місті А протягом року зареєстровано 1080 злочинів. Його населення складає 410 тис. осіб, з них засуджено за цей рік 245 осіб. В місті Б за той же період зареєстровано 990 злочинів. Населення тут – 395 тис. осіб, з яких засуджено за цей рік 220 осіб. Обчисліть коефіцієнт злочинності та судимості з розрахунку на 10 тис. населення в кожному місті, з'ясувавши, в якому він вище.

Варіант № 10

1. Поняття правової статистики, її зв'язок з загальною теорією статистики.

2. Характеристика автоматизованої інформаційної системи статистичного обліку та звітності органів внутрішніх справ України.

3. Виходячи з приведених нижче даних обрахувати показники структури і коефіцієнти злочинності (на 10 тис. осіб всього населення).

Побудуйте секторну діаграму, що відбиває структуру злочинності.

Всього населення – 1789940.

Крадіжки чужого майна – 7836;

Грабежі та розбої – 2164;

Вбивства – 142;

Тілесні ушкодження – 2714;

Хуліганство – 918;

Злочини в сфері господарської діяльності – 3095;

Інші злочини – 1088.

Варіант № 11

1. Програма статистичного спостереження.

2. Поняття моди та медіани, порядок розрахунку

3. В процесі дослідження злочинності і її причин в залізничному районі м. Києва були піддані вивченню такі об'єкти і джерела інформації:

– Відомості про зареєстровані злочини по даних журналу реєстрації.

– Відомості про осіб, які вчинили злочин, по даних статистичних звітів районного відділу внутрішніх справ і прокуратури.

– Вивчено 390 кримінальних справ направлених до суду.

– Проведено опитування 500 законослухняних жителів району та 200 осіб, які здійснили правопорушення.

– Діяльність районного суду по застосуванню покарання до осіб, що скоїли злочини. Що у даному випадку можна віднести до об'єктів кримінальної статистики? Які види і форми статистичного спостереження тут були використані?

Варіант № 12

1. Виявлення сезонності рівнів ряду і розрахунок її індексів як прийом перетворення динамічних рядів у ході їх аналізу.

2. Класифікація динамічних рядів.

3. В місті А протягом року зареєстровано 1080 злочинів. Його населення складає 410 тис. осіб, з них засуджено за цей рік 245 осіб. В місті Б за той же період зареєстровано 990 злочинів. Населення тут – 395 тис. осіб, з яких засуджено за цей рік 220 осіб. Завдання: Обчисліть коефіцієнт

злочинності та судимості з розрахунку на 10 тис. населення в кожному місті, з'ясувавши, в якому він вище.

Варіант № 13

1. Аналіз матеріалів кримінальної статистики та його використання у практичній діяльності органів внутрішніх справ.

2. Поняття та характеристика відносини координації і порівняння.

3. У місті А протягом року зареєстровано 2080 злочинів. Його населення складає 550 тис. осіб, з них засуджено за цей рік 245 осіб. У місті Б за той же період зареєстровано 900 злочинів. Населення – 450 тис. осіб, з них засуджено за цей рік 320 осіб. Обчисліть коефіцієнт злочинності та судимості з розрахунку на 10 тис. населення в кожному місті, з'ясувавши в якому він вище.

Варіант № 14

1. Поняття правової статистики, її зв'язок з загальною теорією статистики.

2. Характеристика автоматизованої інформаційної системи статистичного обліку та звітності органів внутрішніх справ України.

3. Виходячи із приведених нижче даних обрахувати показники структури і коефіцієнти злочинності (на 10 тис. осіб всього населення).

Побудуйте секторну діаграму, що відбиває структуру злочинності.

Всього населення – 17 899 40.

- Крадіжки чужого майна – 7836;
- Грабежі та розбої – 2164;
- Вбивства – 142;
- Тілесні ушкодження – 2714;
- Хуліганство – 918;
- Злочини в сфері господарської діяльності – 3095;
- Інші злочини – 1088.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ

За ведення конспекту лекцій нараховується 1 бал за кожен тему, що повністю відображена у вашому конспекті. Таким чином, за роботу на лекціях ви можете отримати до 6 балів.

Нагадуємо, що під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття здобувача вищої освіти, що порушує дисципліну або запізнюється.

Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі

Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Відповідь на семінарському та практичному занятті оцінюється за наступними критеріями:

- **4 бали** – студент/курсант у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

- **3 бали** – студент/курсант володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.

- **2 бали** – студент/курсант загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стислу характеристику питання.

- **1 бал** у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні.

- **0 бал** – студент/курсант за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неточна, неповна, головний зміст матеріалу не розкрито, аргументація та власне розуміння питання майже відсутні; студент/курсант із помітними труднощами використовує певні знання у вирішенні завдань.

Доповнення на семінарському та практичному занятті передбачає стислий виступ (повідомлення) доповідача. Доповнення не повинно повторювати аргументацію та фактичний матеріал доповідача. Цінність доповнення пролягає у вмінні привернути увагу до тих аспектів обговорюваного питання, що не знайшли свого висвітлення у виступі доповідача.

Оцінюється доповнення за такими критеріями: значне (суттєве, змістовне) – до 1 балу (якщо воно повністю розкриває навчальне питання, яке не було висвітлено у попередній відповіді); незначне (поверхове) – до 0,5 балів.

Реферат оцінюється за наступними критеріями: відповідна форма, грамотність, охайність, науковість, достатня кількість використаної літератури (5 джерел). За наявності всіх компонентів реферат отримує 1 бал; обмежена кількість використаної літератури (менше 5 джерел) – 0,5 балів; за неохайне оформлення, недостатньо повне відображення обраної теми, суттєві помилки – 0,1 бали.

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в таблиці 1

Таблиця 1

№	Назви розділів і тем	Денна форма
---	----------------------	-------------

тем и		Усього	у тому числі		
			Лекції (ведення конспе- кту)	Семінар- ські заняття (конспект уван-ня, питань, виступ, доповнен- ня)	Практи- чні заняття (розв'яз у-вання ситуацій -них задач)
	Розділ 1. Концептуальні засади реалізації правової статистики в Україні				
1.	Тема 1. Загальні основи правової статистики	7	1	4	4
2.	Тема 2. Організація статистичного спостереження у правоохоронних органах	7	1	4	4
3.	Тема 3. Система показників правової статистики	7	1	4	4
Розділ 2. Статистичний аналіз та його завдання					
4.	Тема 4. Зведення, групування та узагаль-нення статистичних даних	7	1	4	4
5.	Тема 5. Статистичне вивчення причинно-наслідкових зв'язків та динаміки суспільно-правових процесів	7	1	4	4
6.	Тема 6. Статистичне вивчення економічної злочинності	7	1	4	4
Виконання завдань для самостійної роботи на написання контрольної роботи		6			
Всього за семестр		60 балів	6	24	24
Залік		40 балів			
Всього		100 балів			

Складання заліку. У випадку, якщо студент/курсант впродовж семестру набрав від 35 до 59 балів, він повинен скласти залік. Студент, який за результатами модульного контролю набрав більше 59 балів, може бути, за власною згодою, звільнений від складання заліку, а його рейтингова оцінка є підсумковою і переводиться за визначеною шкалою на екзаменаційну оцінку за п'ятибальною системою, або має можливість підвищити свій рейтинг шляхом складання заліку, але не більше ніж на 40 балів. Підвищення

рейтингу здійснюється виключно за бажанням студента/курсанта, шляхом складання усного заліку згідно з переліком питань до заліку.

Питання до заліку складаються на основі програми курсу «Правова статистика» і адекватно відображають зміст усього навчального матеріалу. Якщо рівень знань продемонстрованих студентом або курсантом під час складання заліку (у 100 бальному еквіваленті), виявиться нижчим, ніж його попередній рейтинг, підсумкова оцінка за курс виводиться з кількості балів, набраних впродовж семестру. Якщо студент за підсумками поточного контролю та складання заліку не набрав балів достатніх для виставлення позитивної оцінки (60 балів і більше), він має право перескласти залік, при цьому не враховуються результати складання заліку – підвищення балів здійснюється від рейтингової оцінки за результатами аудиторної роботи та самостійного контролю.

Студенти або курсанти, які впродовж семестру набрали менше 35 балів до складання заліку не допускаються і залишаються на повторний курс.

Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВА СТАТИСТИКА» ДО ЗАЛІКУ

1. Місце статистики в системі суспільних наук.
2. Предмет статистики.
3. Методи статистики.
4. Статистика та правові науки.
5. Предмет правової статистики.
6. Функції правової статистики.
7. Значення правової статистики та її основні галузі.
8. Поняття статистичного спостереження, його види і форми.
9. Документи первинного обліку в прокуратурі та органах внутрішніх

- справ, їх застосування при статистичному спостереженні.
10. Документи первинного обліку в судах та органах юстиції, їх застосування при статистичному спостереженні.
 11. Статистична звітність судів і органів юстиції.
 12. Статистична звітність органів внутрішніх справ і прокуратури.
 13. Перевірка достовірності статистичних показників.
 14. Вибірковий метод у правовій статистиці.
 15. Поняття статистичного групування і зведення матеріалів статистичного спостереження.
 16. Основні положення теорії групування.
 17. Застосування групування в кримінальній статистиці.
 18. Прийоми групування, що застосовуються в цивільно-правовій статистиці.
 19. Статистичні таблиці та вимоги до них.
 20. Поняття статистичних графіків.
 21. Поняття абсолютних величин і узагальнених показників.
 22. Види відносних показників.
 23. Середні величини у правовій статистиці.
 24. Спроби розрахунку показників варіацій.
 25. Загальне поняття індексів.
 26. Статистичний аналіз - основа вивчення злочинності.
 27. Прийоми вивчення матеріалів в кримінальній статистиці. Система показників.
 28. Аналіз і оцінка даних про судимість та міри покарання.
 29. Аналіз і оцінка діяльності судів і органів юстиції.
 30. Особливості аналізу цивільних спорів.
 31. Особливості аналізу цивільних справ.
 32. Методи перевірки матеріалів первинного обліку.
 33. Метод динамічних рядів та його види.
 34. Метод варіаційних рядів та його види.
 35. Поняття моди і медіани у правовій статистиці.
 36. Графічне зображення показників статистики.
 37. Аналіз структури і динаміки цивільних судових справ.
 38. Роль статистики в оцінці діяльності судів при розгляді цивільних справ.
 39. Автоматизована система опрацювання даних правової статистики.
 40. Основні етапи технології машинної обробки статистичних показників на ЕОМ.
 41. Автоматизована система обробки статистичної інформації про судимість.
 42. Статистичні ряди та їх види.
 43. Найважливіші статистичні кримінально-кримінологічні теорії правопорушень.
 44. Види групування у кримінальній статистиці.
 45. Коефіцієнти правопорушень та їх види.

46. Види та форми статистичного спостереження.
47. Питома вага правопорушень та норма її обчислення.
48. Поняття одиниці спостереження.
49. Поняття одиниці сукупності та одиниці виміру.
50. Види відносних величин.
51. Об'єкти кримінальної правової статистики.
52. Об'єкти адміністративної статистики.
53. Об'єкти цивільно-правової статистики.
54. Структура правопорушень, показники їх обрахування.
55. Показники структури злочинності та їх види.
56. Види статистичних таблиць.
57. Співвідношення правової статистики з юридичними науками.
58. Загальний та спеціальний коефіцієнти правопорушень.
59. Галузі правової статистики.
60. Поняття генеральної статистичної сукупності.
61. Визначте абсолютний приріст.
62. Визначте темп приросту.
63. Визначте темп росту.
64. Коефіцієнт злочинності.
65. Коефіцієнт злочинної активності.
66. Коефіцієнт жіночої злочинності.
67. Коефіцієнт злочинності серед неповнолітніх.
68. Питома вага.
69. Структура злочинності.
70. Географія злочинності.
71. Топографія злочинності.
72. Ціна злочинності.
73. Стан злочинності.
74. Рівень злочинності.
75. Динаміка злочинності.
76. Коефіцієнт кореляції.
77. Стовпчикові діаграми, їх призначення.
78. Секторні діаграми, їх застосування у правовій статистиці.
79. Лінійні діаграми, приклади побудови.
80. Картограми, правила їх побудови.
81. Відносини інтенсивності.
82. Відносини розподілу.
83. Відносини координації.
84. Відносини порівняння.
85. Коефіцієнт ураженості злочинністю різних груп населення.
86. Відносини, що характеризують динаміку.
87. Ланцюговий спосіб обчислення динаміки.
88. Обчислення показників динаміки із застосуванням нерухомої бази.
89. Варіаційні ряди, їх значення.

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти: Рекомендація МОН України від 23.10.2018 № 1/9-650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18> (дата звернення: 12.09.2019).

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

З-поміж результатів навчання студента/курсанта із академічної доброчесності виділимо здатність:

- діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики;
- самостійно виконувати навчальні завдання;
- коректно посилаючись на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей;

- усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, оцінювати приклади людської поведінки відповідно до цих;
- оцінювати приклади людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності;
- давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормами та інші.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Про державну статистику: Закон України від 17 верес. 1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 43. Ст. 608.
2. Про судоустрій України : Закон України від 07 лют. 2002 р. № 3018-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 27-28. Ст. 180.
3. Інструкція з діловодства в місцевому загальному суді від 27 черв. 2006 р. за № 68 : (Зареєстр. в М-ві юстиції 24 лип. 2006 р.). К. : ДСА України, 2006.
4. Інструкція щодо заповнення статистичної картки обліку сум шкоди, завданої злочином, від 17 лют. 2005 за № 21. К.: ДСА України, 2005.
5. Інструкція про єдиний облік злочинів від 26 берез. 2002 р. Ген. прокуратура, СБУ, Мін'юст України. К. : 2002. С. 21.
6. Інструкція про порядок заповнення та подання документів первинного обліку злочинів, осіб, які їх вчинили, руху кримінальних справ від 26 берез. 2002 р. Ген. прокуратура, СБУ, Мін'юст України. К.: 2002. С. 31.
7. Інструкція з діловодства в господарських судах України від 19 груд. 2003 р. за № 67 / Мін'юст України. – К., 2003. С. 18.
8. Інструкція щодо заповнення статистичної картки на особу, стосовно якої судом розглянуто кримінальну справу від 18 берез. 2004 р. зі змінами від 14 січ. 2005 р. К.: ДСА України, 2005.
9. Інструкція щодо заповнення форм статистичної звітності про роботу судів загальної юрисдикції (крім господарських судів) від 20 черв. 2006 р. за № 724/12598. *Офіц. вісник України*. 2006. № 24, ч. 1. Ст. 1181.
10. Про порядок ведення спеціальної митної статистики: Постанова Кабміну України від 12 груд. 2002 р. № 1865. *Уряд. кур'єр*. 2002. 19 груд. С. 20.
11. Гаркавий В. К. Математична статистика: навч. посіб. / В. К. Гаркавий, В. В. Ярова. К. : ВД «Професіонал», 2004. 384 с.
12. Кальман О. Г. Правова статистика: підручник. Х.: Право, 2017. 304 с.
13. Навроцька Н. Г. Правова статистика: навч. посіб. К.: Знання, 2017. 280 с.
14. Правова статистика: підручник / В. В. Василевич та ін.; за заг. ред. О. М. Джужи. К., 2000. 336 с.

15. Кальман О. Г. Статистичний облік і звітність у правоохоронних органах України : наук.-практ. посіб. Х.: ІВПЗ АПрН України: Гимназия, 2018. 140 с.
16. Трофімова Г. Г. Правова статистика: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. К. : КНЕУ, 2018. 75 с.

Додаткова:

1. Бек В.Л., Капленко Г.В. Практикум з теорії статистики. Львів: Новий світ, 2018. 320 с.
2. Вакарчук С.Б., Жир С.І., Маргаритіна О.Б., Навроцька Г.Н. Правова статистика: збірник задач. К. Знання, 2018. 479 с.
3. Голіна В. В. Правова статистика : підручник. Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого; за ред. В.В.Голіна. Харків: Право, 2018. 196 с.
4. Голіна В.В. Правова статистика. Харків.: Право. 2016. 252 с.
5. Джужа О.М., Василевич В.В. Правова статистика:[підруч.] /О.М. Джужа, В.В. Василевич; за заг. ред. О.М. Джужі. К. : Атіка, 2019. 448 с.
6. Захожай В. Б., Федорченко В. С. Правова статистика: навч. посіб. К.: МАУП, 2018. 368 с.
7. Калачова І.В., Трофімова Г.Г. Правова статистика: підручник. К.: КНЕУ, 2019. 300 с.
8. Мармоза А.Т. Правова статистика: підручник. ЦУЛ, 2018. 523 с.
9. Мармоза А.Т. Практикум з теорії статистики: навчальний посібник для ВНЗ. К. ЦУЛ, 2018. 484 с.
10. Пихтін М.П., Поліщук Г.С., Шерман М.С. та ін. Правова статистика: посібник для підготовки до іспиту. К. Ліпкан, 2017. 272 с.
11. Чернадчук В.Д. Правовая статистика: конспект лекцій. К.: МАУП, 2017. 72 с.